ACORD ALOCUTIV ÎN PROPOZIŢIILE IMPERATIVE[1]

ALLOCUTIVE AGREEMENT IN IMPERATIVE CLAUSES

(Abstract)

This paper focuses on the alternation that arises in imperative forms in old and regional varieties of Romanian, where the clitics and the affixed person morphemes may display alternative ordering in their cluster on the verb. It is argued that the ordering alternation is not free but depends on whether the *addressee* feature is or is not mapped to syntax. When the mapping takes place, Romanian imperative forms display *allocutive agreement*. Similar alternation of morpheme ordering in imperative clauses appears in Albanian, yielding the conclusion that this might constitute another Balkan Sprachbund property.

Keywords: imperative clauses, allocutive agreement, addressee, pragmatic roles.

Acest articol discută construcţii de tipul *duce-vă-ţi* în contextele ilustrate în (1).

(1)	a.	*Duceţi-vă*	*în*	*cel*	*sătcel*	(NT {26v})	**nemarcat**
	b.	*Duce-vă-ţi*	*de*	*la*	*mine*	(Antim {354})	**marcat**

În (1a), verbul imperativ apare cu desinenţa pentru persoana a 2-a plural şi e urmat de pronumele reflexiv, de asemenea la persoana a 2-a plural. Aceasta e ordinea nemarcată a morfemelor în propoziţii imperative care apar în toate

[1] Mulţumesc următorilor lingvişti pentru comentarii: Gabriela Alboiu, Karlos Arregi, Monica Irimia, Martin Maiden, Alexandru Mardale, Andrew Nevins şi recenzenţilor de la GLOW 38.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

registrele de limbă, inclusiv în româna veche. În acelaşi timp avem şi varianta (1b), unde ordinea morfemelor e inversată: la prima vedere, reflexivul, care e pronume clitic, apare între verb şi desinenţă. Această variantă e marcată; ea apare prin secolul al XVIII-lea (Frâncu 1981), când o vedem în (2) în gramatica lui Eustatievici, şi se păstrează în anumite regiuni, unde a fost semnalată în *ALR I* cu exemple ca la (3).

(2) *alege-**vă-ţ** voi* (Eustat {57})
(3) *întoarce-**vă-ţi** până mai e vreme* (în Mării 1969: 258/4)

Studiile filologice atribue variaţia dintre (1a) şi (1b) unui fenomen de metateză morfofonologică care s-ar fi declanşat prin analogie cu alte combinaţii flexionare care conţin *vă* şi *ţi*. Formele analogice diferă de la un studiu la altul (Byck 1935; Morariu 1921; Mării 1969; Frâncu 1981). Aceleaşi studii atrag atenţia asupra faptului că acelaşi tip de inversiune apare în albaneză, de asemenea în propoziţii imperative. Cum soluţiile analitice propuse în aceste studii depind de particularităţile morfofonologice ale limbii române, nu se poate stabili niciun fel de punte interlingvistică cu albaneza şi deci similaritatea rămâne neexplicată.

Din perspectiva sintaxei formale, chestiunea care trebuie lămurită pentru (1b) e la ce nivel apare invesiunea: avem de-a face cu mesocliză post-sintactică, cum propune Arregi (2015) pentru formele din spaniolă ilustrate la (4), ori avem un fenomen mai complex, care implică un proces sintactic?

(4) a. *vende**n**-me-lo*
vindeţi.IMP.2PL=mi=l
b. *vende-me-lo-**n*** // *vende-me-**n**-lo*
vinde.IMP.2PL=mi=l=ţi vinde. IMP.2PL=mi= ţi=l

Pentru exemplele din (4), Arregi (2015) precizează că alternanţa morfemelor e liberă, fără consecinţe asupra interpretării, ceea ce indică un fenomen pur fonologic, după procesarea sintactică. Pentru română, voi încerca să demonstrez că inversiunea de tip (1b) are loc în sintaxă atâta vreme cât produce efecte asupra interpretării la nivel pragmatic.

1. Ipoteza

Analiza pe care o propun ţine cont de factorul care deosebeşte propoziţia imperativă de celelalte tipuri de propoziţii: anume, faptul că imperativele sunt, *par excellence*, forme de adresare directă. Studiile recente despre sintaxa imperativului semnalează, toate, prezenţa unei trăsături funcţionale care codifică, sintactic, rolul pragmatic de alocutor. Ţinând seama că în gramatica generativă ierarhia structurală a propoziţiei consistă în secveţa Grup Complementizator (GC) > Grup Flexiune (GF) > Grup Verbal (GV),

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

codificarea rolului pragmatic de alocutor are loc la un nivel foarte înalt, mai sus de GC. Centrul respectiv apare cu nume diferite în diferite studii (e.g., Jussive în Zanuttini 2008; Se în Isac 2013; SA în Hill 2014). In această articol voi opta pentru SA, cu echivalentul român AV (= Act de Vorbire), care e formalizarea cea mai răspândită la momentul actual. Deci ierarhia propoziţiei devine: GAV > GC > GF > GV, unde GAV şi GV se extind în domenii funcţionale, adică Gav şi Gv.

Pe baza acestui cadru teoretic, ipoteza de lucru în acest articol e că *ţi* în (1b) codifică alocutorul, nu persoana gramaticală, şi că morfologic, acest *ţi* e clitic, nu sufix.

2. Definiţia pentru *acord alocutiv*

Acordul alocutiv e prezentat pentru prima dată în studiile pe limba bască, de exemplu în Trask (1997). Definiţia e următoarea:

Acord alocutiv = marcarea morfosintactică a unei proprietăţi biologice a alocutorului, în mod sincretic şi opţional cu specificarea (non)pluralităţii şi a relaţiei interpersonale dintre vorbitor şi alocutor.

Toate proprietăţile acestea pot fi reprezentate printr-o singură desinenţă sau particulă. De exemplu, în bască, propoziţia 'Eu sunt Amaia' poate avea verbul cu trei seturi de afixe, ca în (5), opţiunea depinzând de valoarea pragmatică vizată de vorbitor.

(5) a. Amaia n-a-iz (registru formal – fără marcă alocutivă)
Amaia ABS.1SG-PRES-fi

b. Amaia n-a-u-**n**
Amaia ABS.1SG-PRES-fi-2SG.FEM (registru familiar – alocutor: femeie)

c. Amaia n-a-u-**k**
Amaia ABS.1SG-PRES-fi-2SG.MASC (registru familiar – alocutor: bărbat)

(sursa exemplelor: https://en.wikipedia.org/wiki/Allocutive_agreement)

În exemplele de mai sus, desinenţa *-n* sau *-k* indică nu numai genul biologic al alocutorului şi lipsa de plural, dar şi relaţia familiară dintre vorbitor şi alocutor.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

3. Indicaţiile de acord alocutiv în română

În română, găsim indicaţii clare cu privire la statutul de acord alocutiv al morfemului ***-ţi*** din (1b):

În primul rând, avem observaţiile sociolingvistice: toţi vorbitorii folosesc (1a), fără semnalare specială cu privire la proprietăţile alocutorilor. Pe de altă parte, Mării (1969) menţionează că regional, unii vorbitori folosesc ordinea din (1a) când se adresează femeilor, dar ordinea din (1b) când se adresează bărbaţilor; alţi vorbitori folosesc (1a) când se adresează adulţilor, dar (1b) când se adresează copiilor. Această variaţie corespunde definiţiei generale de acord alocutiv, de moment ce semnalează schimbări de gen biologic sau de vârstă.

Exemplele din (6) ne furnizează un al doilea indiciu.

(6) *duceţi-vă-ţi*

Aceste forme apar prin secolul XX în variantele regionale şi ne arată posibilitatea de a repeta morfemul *-ţi*. În română, nici o altă formă verbală nu admite reduplicarea desinenţei personale. Deci unul din cei doi *-ţi* nu poate fi marcă de persoană gramaticală, ci codifică altceva.

Al treilea indiciu e furnizat de formele prezentate la (7):

(7) *mărturiseşte-**te-ţi** la biserică* (vorbitor; regiunea Alexandria)[1]

Vorbitorii pe care i-am contactat spun că în zonele rurale din jurul Alexandriei bătrânele folosesc construcţii cu *-ţi* final când vorbesc cu nepoţii minori. Dat fiind că la (7) persoana gramaticală e la singular, *-ţi* nu mai are niciun fel de funcţie flexionară ci numai alocutivă, indicând vârsta alocutorului şi relaţia de rudenie.

4. Analiza

4.1. Cadrul teoretic

Pentru analiză, baza va fi structura propoziţiei imperative propriu-zise. În ultimul timp, studiile formale tind să reprezinte actul de vorbire în mod sintactic, printr-un domeniu funcţional plasat la cel mai înalt nivel de la periferia stângă, după modelul indicat la (8).

[1] Mulţumesc Monicăi Irimia pentru această informaţie.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

(8)

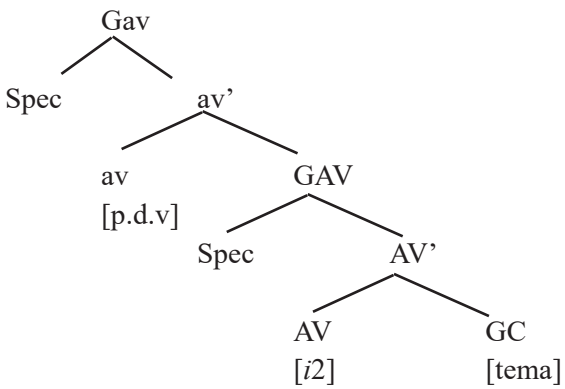

În acest model, Actul de vorbire (AV) are aceleaşi proprietăţi predicative ca şi verbul, în sensul că proiectează spaţii sintactice pentru codificarea rolurilor pragmatice de vorbitor şi alocutor, şi de asemenea pentru „tema" respectivului act locutiv conţinută în enunţ. Aceste roluri pragmatice sunt convertite în sintaxă ca trăsături funcţionale, anume, „punct de vedere" ([p.d.v]) pentru vorbitor, care e echivalentul configuraţional al subiectului; „persoana a 2-a" ([*i*2]) pentru alocutor, care e echivalentul obiectului indirect; şi [tema] codificată în poziţia de obiect direct.

În ceea ce priveşte analiza de faţă, partea importantă a acestui model e că avem două seturi de trăsături de acord, unul în centrul AV, şi unul în interiorul Grupului Flexiune, în centrul T. Trăsătura din AV e interpretabilă ca persoana a 2-a ([*i*2]) – adică *alocutorul* – dar nevalorizată (căci nu ştim cine e alocutorul), pe când trăsătura din T e neinterpretabilă pentru *persoană* şi nevalorizată ([*u*φ]). Existenţa acestor două centre de acord permite derivarea imperativelor conjunctivale în care alocutorul e diferit de subiectul gramatical, ca de exemplu în: „Sergent, nimeni să nu părăsească această încăpere!" (Zanuttini 2008).

4.2. Punerea în aplicare

În română, propoziţia imperativă nemarcată admite organizarea constituenţilor ca la (9).

(9) *[Mariei]*$_{TOPIC}$ *[flori]*$_{FOCUS}$ ***du-i*** *mâine, nu bomboane.*

Dat fiind că pronumele clitic *-i* se găseşte în GF (Dobrovie-Sorin 1994; Alboiu 2002 a.o.), iar verbul precedă *-i*, avem un caz de deplasare a verbului la centrul C (căci GC > GF), ceea ce s-a propus deja pentru limbile romanice (Rivero & Terzi 1995; Zanuttini 1997 a.o.). Ţinând cont că structura Grupului Complementizator poate fi detaliată în termeni cartografici (Rizzi 1997), verbul

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

apare pe scara ierarhică la nivelul inferior al Grupului Complementizator, adică în Fin, mai jos decât poziţiile care codifică trăsăturile [topic] şi [focus], cum se vede la (9)[1].

Pe baza acestui cadru teoretic putem reprezenta derivarea propoziţiei imperative propriu-zise de tip (1a) prin V-la-C, ca în (10).

(10)

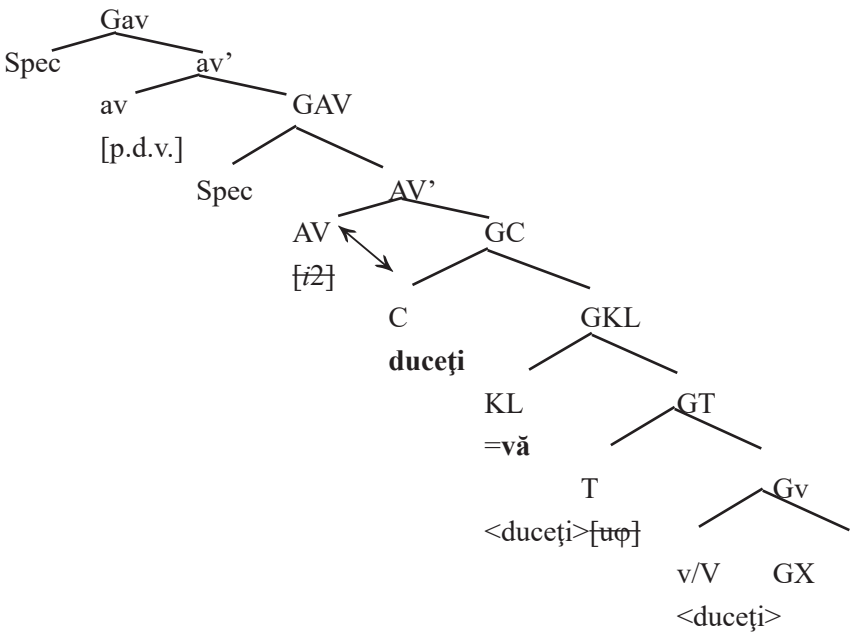

În această configuraţie, verbul verifică [φ] în T prin deplasare, şi [*i*2] in AV prin acord structural la distanţă. Dubla verificare prin mijlocirea verbului impune identitate între alocutor şi subiectul gramatical. Deplasarea verbului e motivată de trăsătura modală deontică asociată cu centrul C (Isac 2015). Posibilitatea de a avea ordinea constituenţilor din (9) confirmă faptul că verbul rămâne în C, şi nu urcă la AV.

Acum putem trece la construcţia din (1b). Pentru această analiză, e important să observăm că româna veche permitea varianta din (11), remarcată de Frâncu (1981).

(11) a. ***Întoarce-vă*** *de asupra mea, că eu am făcut rău*

(NB 165/15 *apud* Frâncu 1981: 84)

b. ***Mărturisi-vă*** *lui şi lăuda**ţi** numele lui*

(NB 125/25,39 *apud* Frâncu 1981: 84)

[1] Ierarhia lui Rizzi (1997) e următoarea: [$_{CP}$ Force > Top > Focus > Fin] > TP.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

c. ***Întoarce-vă*** *către* *mine* (NB 10,211/10 *apud* Frâncu 1981: 84)

În aceste construcţii, *vă* are funcţie dublă de reflexiv şi de desinenţă personală, căci deşi *-ţi* e absent, interpretarea subiectului rămâne la persoana a 2-a plural. După cum se vede la (11b), *-ţi* e prezent în imperativele propriu-zise (*lăudaţi*), dar poate fi eliminat din imperativele reflexive, unde *-vă* preia funcţia de afix personal pentru acordul dintre verb şi subiect. Aceasta înseamnă că, pe de o parte, cliticul *vă* e reanalizat ca sufix, şi pe de altă parte, *-ţi* e disponibil pentru reanaliză în altă parte. Aceste construcţii datează cu aproape un secol mai devreme decât construcţia din (1b), indicând o perioadă instabilă în clasificarea elementelor post-verbale ca afixale sau clitice. Pentru aceste imperative reflexive, derivarea e ca la (12), identică aceleia din (10), singura diferenţă fiind pronunţarea desinenţei personale, care e *vă* în loc de *-ţi*.

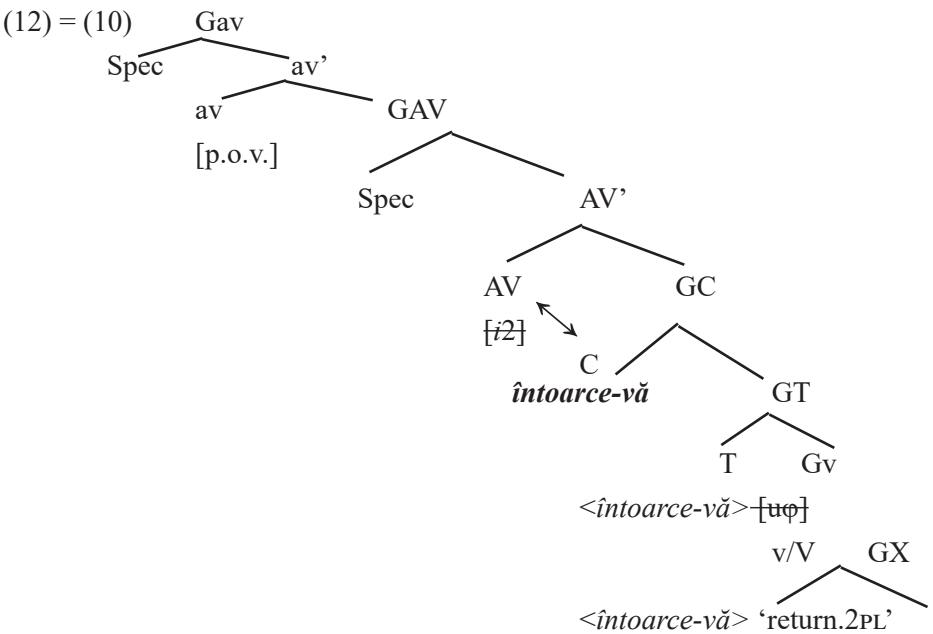

Instabilitatea statutului morfemelor ca la (11) poate explica re-desemnarea lui *-ţi* ca marcă alocutivă în loc de persoană gramaticală, mai ales că asociaţia cu persoana a 2-a rămâne constantă. Numai locul inserării în structură se schimbă pentru *-ţi*, de la T la centrul AV. Deci trăsătura [*i*2] din AV e verificată prin inserarea directă a lui *-ţi*, ca la (13).

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

(13)

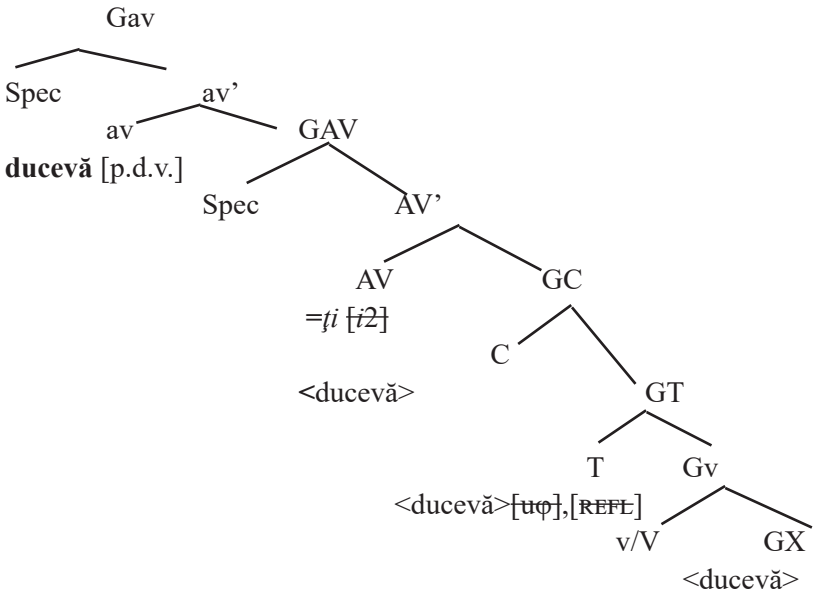

Vizibilitatea centrului AV trebuie justificată printr-un marcaj pragmatic al centrului asociat cu punctul de vedere: vorbitorul are intenţia de a specifica raportul social sau autoritatea familială. In acest caz, punctul de vedere din *av* acţionează ca sondă în structură, atrăgând ori verbul ori întregul GC pentru verificare şi valorizare. În (13), vedem deplasarea verbului până la cel mai înalt nivel, la centrul *av*. În această configuraţie, *vă* are statut de afix, ca şi la (12)[1].

Deci analiza pe care o propun e următoarea: într-o perioadă în care statutul morfemelor dependente în poziţie post-verbală era instabil, (1a) se bazează pe statutul de sufix al lui *-ţi* şi de clitic a lui *vă*, pe când (1b) se bazează pe analiza opusă, cu *vă* afixal şi *-ţi* clitic. Această alternanţă se produce în sintaxă, pentru că are efecte de interpretare, şi cum aceste efecte sunt de natură pragmatică, putem localiza diferenţa derivaţională în domeniul funcţional responsabil pentru codificarea actelor de vorbire.

Configuraţia (13) permite variaţii în operaţiile de verificare a trăsăturilor φ. Conform afirmaţiilor din Mării şi Frâncu, asemenea variaţii apar mai târziu, prin secolul al XIX-lea şi au o frecvenţă şi o arie geografică limitate. La acea vreme, folosirea cliticului *-ţi* pentru acord alocutiv era stabilizată şi nu mai depindea de statutul afixal al lui *vă*. Să ne uităm la (14):

[1] În (13), verbul execută o deplasare „lungă", fiind sondat de [p.d.v] din av, fără să treacă prin AV. Trăsătura [*i*2] pentru alocutor e verificată prin inserarea directă a lui *-ţi*, deci AV nu mai sondează pentru material lexical şi devine invizibil pentru condiţiile de deplasare ciclică a verbului.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

(14) ***Împleţi-vă-ţi*** *muzeul de săpături,inscripţii*
(Bolliac *apud* Frâncu 1981: 87)

Forma din (14) arată că *-ţi* e folosit de două ori, şi ca desinenţă personală şi ca marcă de acord alocutiv, care înseamnă că *vă* e clitic şi inversiunea s-a extins la diateza activă. În acest caz, [p.d.v] în av sondează întregul GC, care se deplasează pentru a verifica această trăsătură, cum vom vedea la (16). Consecinţa e următoarea: dacă *vă* are statut clitic la (14), avem posibilitatea de a-l înlocui cu alte clitice, ca la (15).

(15) ***căutaţi-le-ţi*** (Frâncu 1981: 87)

Deci (14) şi (15) au acelaşi tipar derivaţional, ca în (16), unde cliticele sunt plasate în câmpul Flexiune, mai jos de GC. În această formulă, Gv se ridică peste GC, după ce e golit de elemente lexicale, care s-au deplasat la GC > GF; după care GC > GF se urcă prin deplasare reziduală la Spec, Gav, sub sondare de către trăsătura [p.d.v].

(16)

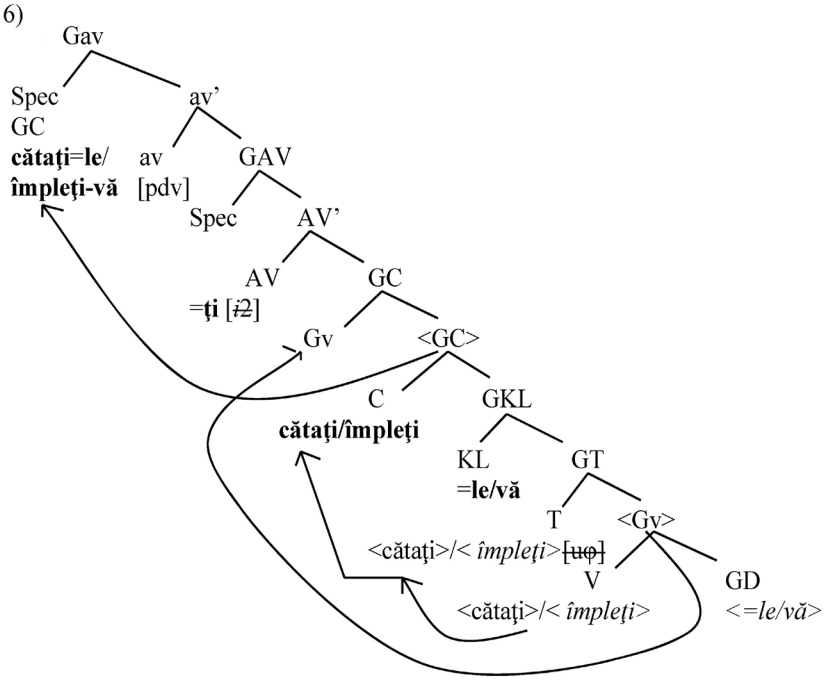

În concluzie, codificarea acordului alocutiv în limba română se face în sintaxă, şi se bazează pe două formule derivaţionale: (i) deplasare de la centru la centru: V/v-T-C-av, ca la (13); ori (ii) deplasare frazală: GC la Spec, Gav, ca

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

la (16). Diacronic, (13) precedă (16), schimbarea derivaţională fiind motivată de stabilizarea statutului morfologic al elementelor *vă* şi *ţi*.

5. Albaneza

Analiza sintactică a variaţiei din (1a) versus (1b) are avantajul de a se putea extinde la datele din albaneză, căci nu mai depinde de intonaţia/fonologia morfemelor *vă* şi *ţi* ci de poziţia lor în tiparul derivaţional. Puntea interlingvistică se poate stabili în felul următor:

Albaneza reproduce variaţia din (1a)/(1b), cum se vede la (17) (date luate din Kallulli 1995)

(17) a. *Hap-**ni**-e dritaren!*
deschide-ţi=o fereastra.ACC
'Deschideţi fereastra!'
b. *Hap-e-**ni** dritaren!*
deschide=o=ţi fereastra.ACC
'Dechideţi fereastra!'

Elementul cu pricina în albaneză e *ni*, care se foloseşte ca desinenţă personală la (17a), dar ca marcă de acord alocutiv, clitic, la (17b).

Voi începe, ca în română, cu analiza propoziţiei imperative nemarcate, ca la (17a). Configuraţia sintactică a acestei structuri apare la (18), conform analizei propuse în Kallulli (1995).

(18) albaneză: imperative nemarcate

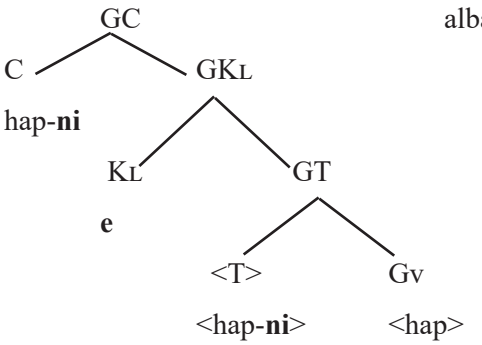

După cum se vede, structura în (17a)/(18) e identică derivării imperativului nemarcat din română, cum am arătat la (10).

Pentru (17b), derivarea albaneză urmează numai tiparul din (16), cu deplasare frazală, dat fiind că orice pronume clitic poate interveni între verb şi *ni*. Deci configuraţia din (16) se repetă la (19) pentru (17b).

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

(19) albaneză: imperative marcate

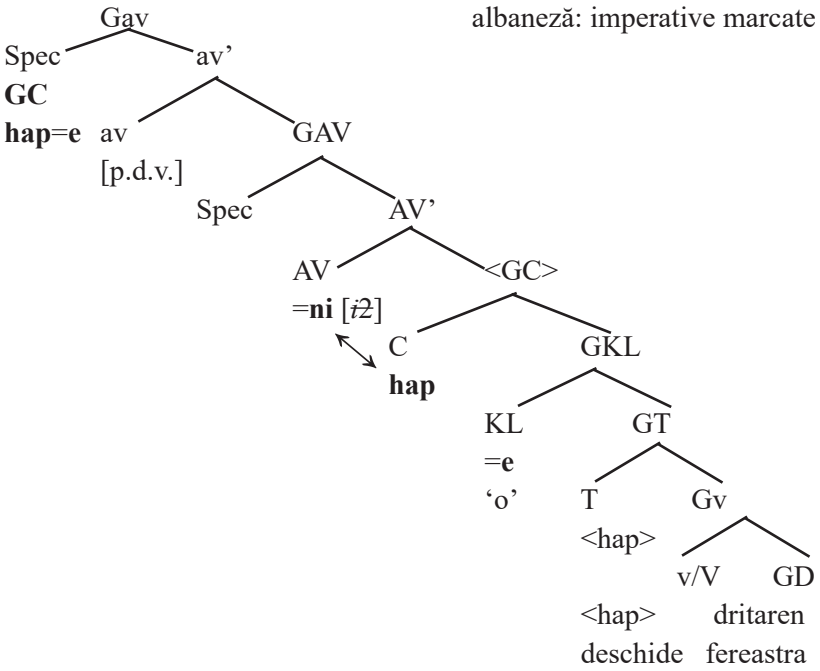

Nu avem nici o îndoială că *ni* e folosit pentru acordul alocutiv în albaneză, pentru că apare pe formule de adresare directă care nu conţin verbe, ca la (20) (date luate din Joseph 2010).

(20) a. *mirëdita**ni***
bună.ziua.ni.PL
'Bună ziua!'

b. *o* *burra**ni**!*
PRT oameni.ni.PL
'Oameni buni,…'

c. *tungjatjeta**ni**!*
salut. ni.PL

În aceste formaţii, *ni* nu poate fi decât clitic şi alocutiv[1].

În concluzie, albaneza prezintă acelaşi statut dublu pentru *-ni* ca şi *-ţi* în română: afix când codifică persoana gramaticală, dar clitic când codifică acordul alocutiv. Tiparul sintactic albanez consistă numai în deplasare frazală

[1] Şi româna veche foloseşte *ni* ca morfem de adresare directă. Morfemul dispare din texte prin secolul al XVII-lea dar se menţine regional în formule de adresare directă (e.g., *nica*, echivalent cu *uite*, *iaca*). Mulţumesc comentatorilor de la SIL 6 pentru această informaţie.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

(GC la Spec,Gav), căci albaneza nu prezintă o înlocuire a afixului *-ni* cu alt afix, cum am văzut alternanţa afixală *-vă/-ţi* în română, la exemplul (11).

Ceea ce ne interesează e că analiza sintactică ne dă o explicaţie sistematică pentru prezenţa aceluiaşi fenomen în română şi în albaneză, fără să recurgem la contact lingvistic, care nu se poate justifica nici prin geografie nici prin istorie. Dat fiind ca acest fenomen a fost semnalat şi în greaca tesaliana, ca şi în dialectele italiene din sud şi în sârbă (Joseph 2010), trebuie că ne găsim în prezenţa unei proprietăţi sintactice specifice uniunii lingvistice balcanice, care se poate caracteriza în felul următor: instabilitatea statutului morfologic al morfemelor dependente post-verbale interacţionează cu tendinţa de marcaj morfosintactic al alocutorului şi are ca rezultat utilizarea mărcii de persoana a 2-a şi pentru flexiunea verbală şi pentru acord alocutiv.

6. Consecinţe teoretice

În încheiere, am să revin la problema teoretică menţionată în relaţie cu mesocliza spaniolă ilustrată la (4) şi reluată în (21) (date din Arregi 2015).

(21) a. *vende**n**-me-lo*
vindeţi.IMP.2PL=mi=l

b. *vende-me-lo-**n*** // *vende-me-**n**-lo*
vinde.IMP.2PL=mi=l=ţi vinde. IMP.2PL=mi=ţi=l

În spaniolă, inversiunea morfemelor nu are efecte de interpretare, şi se aplică opţional. Din această cauză, Arregi susţine că inversiunea are loc în domeniul post-sintactic, la momentul pronunţării, şi depinde numai de reguli fonologice. Anume, un segment consonantic non-silabic nu poate ocupa prima poziţie în complexul clitic. Deci la (21a), *-n* apare în faţa cliticelor pentru că e desinenţă, dar la (21b), *-n* e clitic şi atunci trebuie să apară după cliticele silabice.

Fenomenul de mezocliză din spaniolă apare tot după verbe la imperativ, şi indică o instabilitate de analiză a statutului afixal sau clitic pentru morfemul de persoana a 2-a, în mod similar cu fenomenul discutat pentru română. Deci cum e posibil ca acelaşi fenomen să fie sintactic într-o limbă dar post-sintactic în altă limbă?

Răspunsul pe care îl sugerez se poate rezuma la două cuvinte: opacizare/degradare semantică. În articolul său, Mării (1969) menţionează că mulţi vorbitori nu mai ştiu de ce şi când folosesc forma inversată, dar o folosesc numai la diateza reflexivă. Pentru aceşti vorbitori, *-ţi* şi-a pierdut proprietatea pragmatică, iar complexul *vă-ţi* or *ţi-vă* e afixat, cu ordinea morfemelor liberă. De aceea, pentru aceşti vorbitori, *vă* nu poate fi înlocuit de alte pronume clitice.

Am depistat posibilitatea de a avea pronume multiple, ca în spaniolă, numai la vorbitori care folosesc reduplicarea, ca la (22).

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

(22) a. *umpleţi-mi-l*
b. *umpleţi-mi-ţi-l*

În aceste forme, vorbitorul menţine statutul clitic pentru *–ţi* numai pentru că poziţia afixată e ocupată de alt *-ţi*. După tiparul sintactic propus, (22b) ar trebui să fie *#umpleţi-mi-l-ţi*, contrar evidenţei. Ceea ce vedem la (22b) indică o reorganizare post-sintactică a cliticelor pe baza unei reguli fonologice asemănătoare spaniolei: segmentul non-silabic consonantic (e.g., *-l*) nu poate să apară decât în poziţia finală a complexului clitic. În acest sens, româna şi albaneza par să indice că mesocliza post-sintactică se dezvoltă pe baza unui stadiu precedent în care inversiunea e derivată sintactic.

SIGLE

ALR I: Sextil Puşcariu, *Atlasul lingvistic român* (ALR I), vol. II, Leipzig, 1942.
Antim: *Antim Ivireanu*, *Opere*, ediţie de Gabriel Ştrempel, Bucureşti, Editura Minerva, 1972.
CEV: *Coresi, Carte cu învăţătură (1581)*, ediţie de Sextil Puşcariu, Alexie Procopovici, Bucureşti, Atelierele Grafice Socec & Co, 1914.
Eustat: *Eustatievici Braşoveanul. Gramatica rumânească*, ediţie de Nicolae Ursu, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1969.
NB: *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, ediţie de Florica Moisil şi Dan Zamfirescu, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.
Neculce: *Ion Neculce, Letopiseţ ţul Ţă Ţării Moldovei*, ediţie de Iorgu Iordan, Bucureşti, Editura de Stat, 1955.
NT: *Ştefan, Simion, Noul Testament (1648)*, Alba Iulia, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, 1988.
PO: *Palia de la Orăştie 1581-1582*, ediţie de Viorica Pamfil, Bucureşti, Editura Academiei, 1968.

BIBLIOGRAFIE

Arregi, Karlos, 2015, "How to sell a melon: Post-syntactic mesoclisis in Spanish imperatives". Invited talk, LSRL 45, University of Campinas, May 6–9.
Byck, Jacques, 1935, «Sur l'impératif en roumain», *Bulletin Linguistique*, III, p. 54–64.
Frâncu, Constantin, 1981/82, „Vechimea unei particularităţi dialectale dacoromâne cu corespondent în albaneză", *Anuar de lingvistică şi istorie literară*, XXXVIII, p. 81–90.

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)

Haegeman, Liliane & Virginia Hill, 2013, "The syntacticization of discourse", in Folli, R., R. Truswell, C. Sevdali (eds.), *Syntax and its Limits*, Oxford, Oxford University Press, p. 370–390

Hill, Virginia, 2014, *Vocatives: How syntax meets with pragmatics*, Leiden, Brill.

Isac, Daniela, 2015, "What's in an imperative", Ms. Concordia University (to appear at OUP).

Isac, Dana & Edith Jakab, 2004, "Mood and force features in the languages of the Balkans", in Olga Mišeska-Tomić (ed.), *Balkan Syntax and Semantics*, O. Mišeska-Tomić, Amsterdam, John Benjamins, p. 315–338.

Joseph, Brian, 2010, "Revisiting the origin of the Albanian 2nd plural verbal ending *-ni*", in Kim, R., N. Oettinger, E. Rieken, M. Weiss (eds.), *Ex Anatiolia Lux*, New York, Beech Stave Press, p. 180–183

Kallulli, Dalina, 1995, *Clitics in Albanian*. Ph.D. Thesis, University of Trondheim.

Mării, Ion, 1969, „Însemnări despre imperativele regionale", *Cercetări de lingvistică*, 14, p. 255–263.

Morariu, Leca, 1921, *Morfologia verbului predicativ românesc*. Ph.D thesis, University of Cluj.

Rasmussen, Jens E, 1985, "Miscellaneous morphological problems in Indo-European languages", *Lingua Posnaniensis*, 28, p. 27–62.

Rizzi, Luigi, 1997, "The fine structure of the left periphery", in Liliane Haegeman (ed.), *Elements of Grammar*, Dordrecht, Kluwer, p. 281–339.

Speas, M. & C. Tenny, 2003, "Configurational properties of point of view roles", in Di Sciullo, A-M. (ed.), *Asymmetry in grammar*, Amsterdam, John Benjamins, p. 315–344.

Trask, Larry, 1997, *The History of Basque*, London, Routledge.

Zanuttini, Raffaella, 2008, "Encoding the Addressee in the syntax: Evidence from English imperative subjects", *Natural Language and Linguistic Theory*, 26 (1), p. 185–218.

Virginia HILL
University of New Brunswick Saint John, Canada

BDD-V4234 © 2017 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 17:00:00 UTC)